

ARUBA

EXAMEN MAVO

2013

Tijdvak 1
Woensdag 15 mei

07.30 – 10.00

NEDERLANDS LEESVAARDIGHEID

TEKSTBOEK

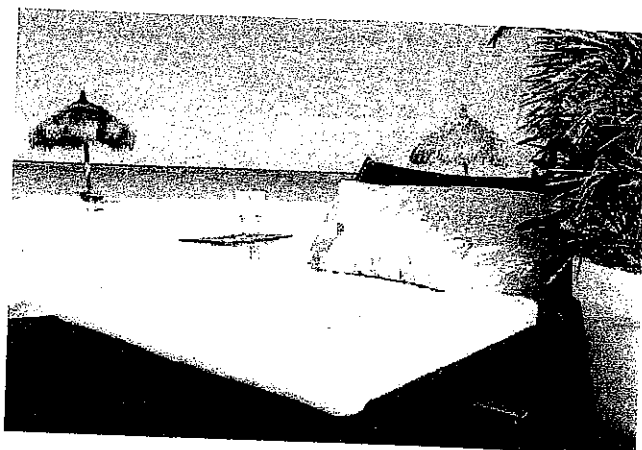
Dit tekstboek bestaat uit
2 lange teksten.
Er zijn 5 bladen, inclusief voorblad.

Maximaal te behalen aantal punten: 49

Het gebruik van een ééndelig woordenboek Nederlands is toegestaan.
Daarnaast is een tweetalig woordenboek vanuit en naar de doeltaal toegestaan,
in één band of twee afzonderlijke delen.

Verantwoord verwennen

1. Zomaar een willekeurige dag op het strand voor Bucuti & Tara Beach Resorts Aruba. Toeristen liggen te luieren op het strand. De zogenaamde palapa's, afdakjes van palmladeren, beschermen hen tegen de felle zon. Een verkoelend drankje staat binnen handbereik. Zo op het oog is er geen verschil met de andere hotels. Van dichterbij is er echter iets fundamenteel anders. Bucuti & Tara Beach Resorts is namelijk een eco-resort.

2. Bij veel gasten staat een metalen fles met water. Bij aankomst ontvangt iedere gast zo'n fles met het verzoek die bij te vullen in plaats van plastic flessen water te kopen. Overal op het terrein staan koelers waaruit ijskoud water kan worden getapt, zodat de gast geen extra moeite hoeft te doen. Wel zien we wegwerpbekertjes en in dozen verpakte picknicklunches. Ewald Biemans, directeur en eigenaar van het resort, legt uit dat deze van natuurlijk materiaal zijn gemaakt dat makkelijk afbreekt in het milieu: „Zelfs als er een bekertje de zee in waait, is dat geen probleem. Wanneer een vis of een schildpad er een hap van neemt, wordt het gewoon verteerd.”

3. Toen Biemans in 1987 begon met Bucuti was duurzaamheid in de toeristische industrie nog geen issue. De sector ging ervan uit dat toeristen op een luxe manier verwend wilden worden. Volgens Biemans sluit het een het ander niet uit. Als natuurvriend heeft hij vanaf het begin het ecologische aspect meegenomen in zijn bedrijfsvoering. „Neem het gebruik van water. Voor de tuin heb je geen kraanwater nodig, die kun je prima besproeien met water uit de keukens, de wasafdeling en de douches.” Overigens is de tuin ingericht met lokale planten die van nature weinig water nodig hebben. Om nog meer leidingwater te besparen zijn de kranen in het resort voorzien van bewegings-sensoren. Voor de warmwatervoorziening klimmen we het dak op. Hele rijen zonnepanelen zorgen voor opwarming van het water. In de panelen zijn waterbuizen bevestigd en de zon warmt het geheel op.

4. „Alles gaat hier volgens de principes van *re-use*, *reduce* en *recycle*,” aldus Biemans. De palapa's worden onderhouden met palmladeren van de bomen uit de eigen tuin. Het andere tuinafval wordt versnipperd en dient vervolgens weer als meststof. Afval wordt zoveel mogelijk gescheiden ingezameld en afgevoerd voor recycling. Daarvoor zijn overal in het resort speciale containers neergezet, ook in de gastenkamers. Restjes en keukenafval gaan naar veehouders op het eiland.

5. Bij de inkoop wordt ook rekening gehouden met het milieu. Zo worden maar twee merken bier geschonken. Het ene is het lokale bier dat in statiegeldflesjes is gebotteld. De flessen van het andere merk worden hergebruikt in de sociale werkplaats. Bij de inkoop van producten voor de keukens en de schoonmaak wordt erop gelet dat er zo weinig mogelijk verpakkingsmateriaal overblijft. „We kopen in principe alles in bulk en in recyclebare verpakkingen”, aldus Biemans. In de gastenkamers hangen dan ook reservoirs met zeep en shampoo in plaats van de gebruikelijke miniaturverpakkingen.

- 45 6. Gasten Bob en Lori Evans uit Boston zijn 25 jaar getrouwd en brengen hun tweede
46 huwelijksreis door in het Bucuti. Ze vinden natuurbehoud belangrijk en daarom kozen
47 ze een eco-resort. Lori had niet verwacht dat zoveel luxe mogelijk was zonder het
48 milieu al te zeer te belasten. „We hadden toch een beetje het geitenwollensokken-
49 gevoel verwacht, maar je merkt qua comfort helemaal geen verschil met andere
50 hotels.” Lori is heel gecharmeerd van het attente bordje op de deur van de kamer dat
51 hen verwelkomde met de tekst *‘Happy Anniversary’*. Dat is overigens gemaakt van
52 een kartonnen doos. Dus ook bij dit soort dingen wordt gelet op hergebruik.
- 53 7. „Het is ongelooflijk wat ze hier allemaal hebben bedacht,” vertelt Bob. „In andere
54 hotels zie je ook kaartjes met het verzoek je handdoek tweemaal te gebruiken en
55 dingen als recyclebakken. Hier kun je gewoon je balkon oplopen en dan past de airco
56 zich vanzelf aan.” Biemans meldt dat alle gastenkamers sensoren hebben die de
57 airconditioning uitschakelen als er niemand is. „Verder hebben we overal dubbel glas
58 met een speciale zonwerende laag.” Bij de bouw van de Tara Suites is Biemans nog
59 veel verder gegaan. De constructies zijn van zoveel mogelijk gerecycled materiaal
60 gemaakt. Geen regulier beton dus, maar een mengsel met gemalen glas. Het hout komt
61 van plantages met een eco-certificering en de meubels waren in een vorig bestaan
62 plastic flessen. Alle apparaten zijn geselecteerd op hun lage energieverbruik.
- 63 8. Duurzaamheid heeft volgens Biemans nog meer aspecten: „Het gaat niet alleen om
64 energie en hergebruik, maar ook om de sociale omgeving. Wij hebben alleen kunst van
65 lokale kunstenaars en huren voor het entertainment uitsluitend lokale artiesten in.
66 Uiteraard kopen we zoveel mogelijk producten lokaal.” Door de energiezuinige
67 bedrijfsvoering wordt veel geld bespaard. Hoeveel kan Biemans niet zeggen, maar dat
68 vindt hij ook niet het belangrijkste. „Het uitgangspunt is niet het besparen van geld,
69 maar het beschermen van onze leefomgeving.”
- 70 9. Het ‘groene’ resort heeft in de loop van de jaren een flinke erelijst opgebouwd. Al in
71 1997 werd Bucuti geëerd door de Caribische Hotel Associatie voor het verantwoord
72 omgaan met de omgeving. Daarna is de lijst jaarlijks uitgebreid met meerdere prijzen
73 en certificaten. Een bijzonder jaar was 2003 toen Bucuti als eerste hotel van Noord- en
74 Zuid-Amerika en het Caribisch Gebied de ISO14001 certificering behaalde. „Het was
75 een flink pakket aan eisen waar je aan moet voldoen, maar het is gelukt,” aldus een
76 trotse Biemans. „Het is overigens wel zo dat je dan niet klaar bent, want je moet
77 blijven vernieuwen, anders raak je die status weer kwijt.” Met jaarlijkse controles
78 wordt nagegaan of hotels het vereiste niveau nog steeds hebben. Het is dus een
79 serieuze zaak om een eco-resort te runnen. Dat de gasten dit ook serieus nemen, blijkt
80 uit het standpunt van TUI, de grootste reisorganisatie van Europa. „Vanaf 2012 willen
81 we minimum standaards in alle hotels waar we zaken mee doen. Onze cliënten vragen
82 om reizen die duurzaam zijn, dus wij schuiven op in die richting met onze producten,”
83 aldus Dermot Blastland, directeur Verenigd Koninkrijk en Ierland van TUI.

Naar een artikel uit *Aruba Dushi Tera*, Jaargang 2 no.5 oktober 2011

Opgroeien in het buitenland: wie ben ik, waar is thuis?

Bruggenbouwers. Ondanks een lichte identiteitscrisis kan het voor kinderen goed zijn om een tijd in een ander land dan hun thuisland te wonen.

1. “Wie ben ik” en “waar is mijn thuis?” Met die vragen worstelen alle kinderen die een belangrijk deel van hun leven opgroeien in een ander land dan hun thuisland. Ervaringsdeskundige Lesley Lewis gaf vorige week in het Koninklijk Instituut voor de Tropen een lezing over wat deze steeds groter wordende groep kenmerkt. Metro legde de vrouw die veel over dit onderwerp publiceert, enkele vragen voor.

Verschilt iemand die in de puberteit voor drie jaar van Nederland naar Spanje verhuist, veel van leeftijdsgenoten die dat niet doen?

2. Absoluut. Degenen die met meerdere culturen in aanraking komen, staan anders in het leven dan mensen die hun hele jeugd in dezelfde omgeving blijven.

Wat zijn de voordelen?

3. Over het algemeen zijn deze kinderen beter in bemiddelen, het observeren van anderen en het aanpassen aan veranderde situaties. Verder zijn ze toleranter, gastvrijer en meer geïnteresseerd in reizen en talen. Het zijn vaak maatschappelijk geëngageerde kinderen, die goed kunnen communiceren en debatteren. Ze overzien sneller het grotere geheel en zijn vroeg volwassen.

En de nadelen?

4. Dat de jongeren vaak het gevoel hebben overal en nergens bij te horen, de term ‘thuis’ is voor hen moeilijk te definiëren. De vraag wie ze nu precies zijn, speelt een grote rol. De kinderen voelen zich anders dan anderen en worden lang niet altijd begrepen. Alhoewel ze makkelijk contacten maken, hebben ze vaak moeite om een hechte band op te bouwen met mensen.

Hoe kunnen ouders de pijn van alle nadelen verlichten?

5. Ouders moeten hen helpen om hun eigen identiteit te vormen. Door te vertellen wie je zelf bent en hoe je in het leven staat, kun je jouw kroost ook hun 'eigen ik' laten ontdekken. Het is verder belangrijk dat kinderen op een goede manier afscheid kunnen nemen van hun vertrouwde omgeving. Als je op een slechte manier weggaat, begin je ook met een valse start in een nieuwe omgeving. Daarnaast moeten ouders als rolmodel fungeren door zich de gebruiken van de nieuwe cultuur eigen te maken.

Wegen de voordelen op tegen de nadelen?

6. Ja, in mijn beleving zeker. Met de toenemende globalisering is het een groot pluspunt om al vroeg met verschillende culturen in aanraking te komen. Mede door het spreken van meerdere talen en de open houding naar andere culturen toe kunnen kinderen die opgroeien in het buitenland de toekomstige bruggenbouwers zijn die deze wereld zo hard nodig heeft.

Een praktijkvoorbeeld

7. De 22-jarige Petra is geboren in Gouda en woonde als kleuter een half jaar in het Chinese Guangzhou. Op haar zestiende keerde ze terug naar China om er een jaar naar school te gaan.
8. "De vraag 'waar is mijn thuis' heb ik mezelf regelmatig gesteld. In mijn jeugd heb ik twee keer in China gewoond en in Nederland altijd op een internationale school gezeten. Aanvankelijk dacht ik dat ik mij overal wel kon settelen, maar toen ik op m'n zestiende een jaar in Guangzhou naar school ging, ben ik Nederland meer als mijn thuis gaan zien.
9. In China was ik al een buitenstaander doordat ik niet alleen wilde leren, maar ook van het leven wilde genieten. Als je een zesjescultuur gewend bent, is het vreemd om te merken dat een acht plots pas genoeg is.
10. Toch voelde ik me ook hier op de lerarenopleiding de Pabo in het begin niet op m'n gemak. Het was lastig om me ineens te identificeren met mensen die soms nog nooit in het buitenland zijn geweest. Desondanks ben ik blij met de keuze die mijn ouders vroeger hebben gemaakt. Ik heb veel van andere culturen geleerd en sta daarom opener in de wereld. Het lijkt me nu al leuk om weer een jaar in het buitenland te gaan wonen en straks Russisch of Arabisch te leren."

Naar een artikel van Marieke van der Voort uit *Metro*, 17 juli 2012

ARUBA

EXAMEN MAVO

2013

Tijdvak 1
Woensdag 15 mei

07.30 – 10.00

NEDERLANDS LEESVAARDIGHEID

V R A G E N B O E K

Dit vragenboek bestaat uit
3 korte teksten en 43 vragen.
Er zijn 12 bladen, inclusief voorblad.

Maximaal te behalen aantal punten: 49

De kandidaat begint met dit vragenboek.
Vanaf tekst 4 neemt de kandidaat ook het tekstboek erbij.
Alle antwoorden worden gemaakt op het antwoordblad.

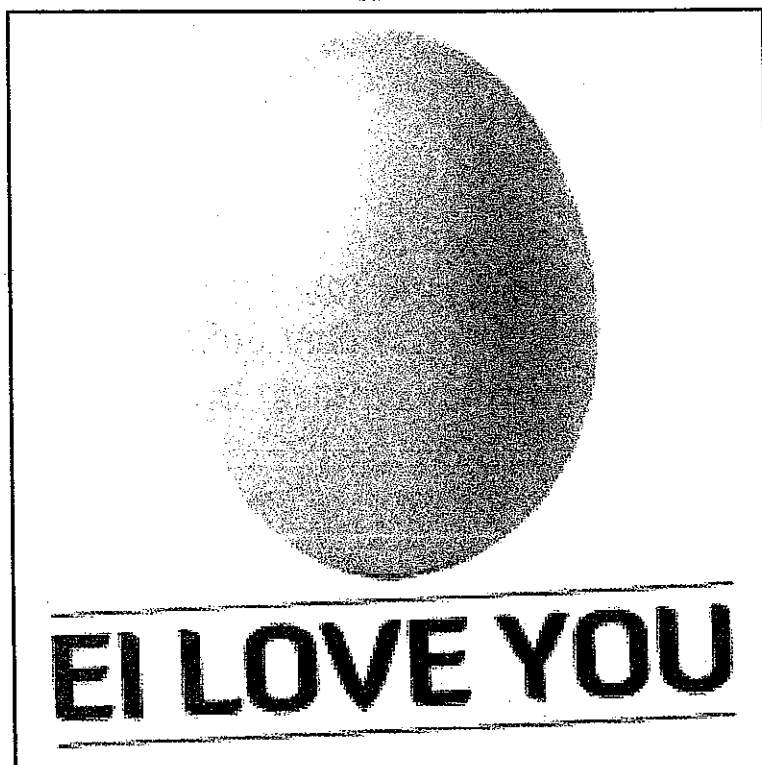
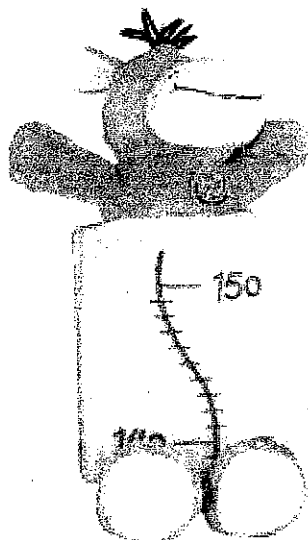
Het gebruik van een ééndelig woordenboek Nederlands is toegestaan.
Daarnaast is een tweetalig woordenboek vanuit en naar de doeltaal toegestaan,
in één band of twee afzonderlijke delen.

VOOR GEZONDE GROEI

Een ei is puur natuur. Het is een bron van vitamine D en fosfor en is rijk aan eiwitten. Stoffen die van essentieel belang zijn voor een normale groei en ontwikkeling van de botten van kinderen. Daarom is het zo fijn dat bijna iedereen, van jong tot oud, gek is op eieren. En als je gevarieerd en gezond eet, kun je ze gerust regelmatig eten.

Hou jij van eieren? Dan heb je dus geluk. Want eieren houden ook van jou!

Hou je van een eitje? En wil je er meer van eten? Kijk dan op eiloveyou.nl

Productschap Pluimvee en Eieren

Naar een advertentie uit: *Margriet*, week 22-29 december 2012

Vragen bij tekst 1
VOOR GEZONDE GROEI

Een auteur kan verschillende middelen gebruiken om de tekst aantrekkelijk te maken. Zoals:

1. *gevarieerde lettertypes gebruiken*
2. *illustraties gebruiken*
3. *voordelen vermelden*
4. *humor in de tekst verwerken*
5. *verhaaltje vertellen*

1p ■ 1. Van welke middelen maakt de auteur bij deze tekst gebruik?
Kies het beste antwoord!

- A 1 en 2
- B 1, 2 en 3
- C 1, 2, 3 en 4
- D 1, 2, 3, 4 en 5

Lees de onderstaande beweringen.

- I. *Een ei is een natuurlijk product en is rijk aan eiwitten.*
- II. *Alleen de jongeren zijn gek op eieren.*
- III. *Je kunt rustig regelmatig een ei eten.*

1p ■ 2. Welke bewering(en) is/zijn juist?

- A Alleen I is juist
- B Alleen II is juist
- C Alleen III is juist
- D I en II zijn juist
- E I en III zijn juist
- F II en III zijn juist
- G I, II en III zijn onjuist

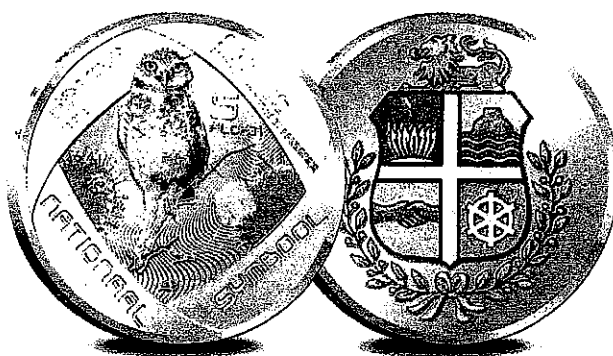
Wat is het verband tussen zin 3 en 4?

1p ■ 3. Dit verband is een ...

- A opsomming.
- B samenvatting.
- C tegenstelling.
- D verklaring.

1p □ 4. Wat is de oorspronkelijke bron van deze tekst?

Herdenkingsmunt

De Koninklijke Nederlandse Munt in Utrecht heeft een herdenkingsmunt voor Aruba geslagen met daarin extra informatie die via de smartphone is te lezen.

Nationaal symbool

1. Op de munt ter waarde van 5 Arubaanse florin staat een shoco, een holenuil die alleen op Aruba voorkomt. De shoco is eerder dit jaar uitgeroepen tot nationaal symbool van Aruba. Dat was de reden voor de Centrale Bank van Aruba om een herdenkingsmunt te laten slaan. De munt is voor Afl.115,- te koop en de oplage is beperkt tot 2500 exemplaren.

Uniek

2. Door de munt te scannen met een speciale app¹ kunnen smartphonebezitters informatie krijgen over de beschermde vogelsoort en over de Arubaanse munteenheid. Op de muntzijde van de munt staat bovendien een shoco in kleur afgebeeld, wat mogelijk is door het gebruik van een speciale fototechniek. De Koninklijke Nederlandse Munt is het eerste munthuis ter wereld dat op deze manier een munt met extra's slaat, aldus een woordvoerder.

¹ programma dat je onmiddellijk kunt gebruiken, voorbeeld: een app downloaden op je smartphone

Naar: Radio Nederland Wereldomroep, 3 augustus 2012

Vragen bij tekst 2
HERDENKINGSMUNT

- De Koninklijke Nederlandse Munt in Utrecht heeft een herdenkingsmunt voor Aruba geslagen.
- 1p* □ 5. Wat is het bijzondere aan deze munt?
- 1p* □ 6. Waarom heeft de Centrale Bank van Aruba de herdenkingsmunt laten slaan?
- 1p* □ 7. Hoe kun je de informatie krijgen die op de herdenkingsmunt staat?
- 1p* ■ 8. Een afbeelding kan verschillende functies hebben.
De afbeelding bij deze tekst ...
A dient vooral om de aandacht te trekken.
B is nodig om de tekst te begrijpen.
C maakt duidelijk wat de tekst van de lezer wil.
D voegt inhoudelijk iets nieuws toe aan de tekst.
- 1p* □ 9. Hoeveel van deze bijzondere munten worden er in totaal geslagen?

Steun artsen zonder grenzen

- 1 1. "Je kunt met weinig middelen zoveel doen
2 voor mensen die door alles en iedereen aan
3 hun lot zijn overgelaten," aldus Esther
4 Prinsen, verpleegkundige voor Artsen
5 zonder Grenzen.

- 6 2. Al meer dan 25 jaar is Artsen zonder Grenzen
7 actief. Allereerst geven wij hulp dáár waar die
8 hulp het hardst nodig is, zoals in oorlogs- en
9 conflictsituaties op die plaatsen waar mensen-
10 levens worden bedreigd door ondervoeding, epidemieën of natuurrampen. Die hulp
11 varieert van medische basiszorg tot noodchirurgie, van het geven van vaccinaties tot
12 psychosociale zorg, van het uitdelen van hulpgoederen tot het installeren van water- en
13 hygiënische voorzieningen. Daarnaast voeren wij strijd voor betere betaalbare
14 medicijnen. Ten slotte treden wij op als pleitbezorger voor mensen en
15 bevolkingsgroepen in nood.

- 16 3. Artsen zonder Grenzen (AzG) is onderscheiden met de Nobelprijs voor de Vrede.
17 Wilt u meer weten over ons werk? Kijk op www.artsenzondergrenzen.nl of
18 volg ons op Facebook. Wilt u ons steunen? Stort uw bijdrage op onderstaande
19 bankrekening.

Bankrekeningnummer: 8070565749 NOODHULP = NOODZAAK

Naar een artikel uit *Readers Digest*, september 2012

Vragen bij tekst 3
STEUN ARTSEN ZONDER GRENZEN

1p ■ 10. Wat is het belangrijkste doel van deze tekst?

- A Informeren
- B Instructie geven
- C Overtuigen
- D Tot handelen aanzetten

1p ■ 11. Op welke manier leidt de schrijver het artikel in?

De schrijver leidt het artikel in door ...

- A de aanleiding voor het schrijven van de tekst te noemen.
- B een pakkend verhaaltje bij het onderwerp te vertellen.
- C een voorbeeld bij het onderwerp te geven.
- D vooraf een citaat met betrekking tot het onderwerp te geven.

0 1p ■ 12. In alinea 2 worden de hoofdtaken van Artsen zonder Grenzen opgesomd.
Hoeveel verschillende hoofdtaken heeft Artsen zonder Grenzen?

Kies uit:

- A 2
- B 3
- C 4
- D 5

1p □ 13. Citeer de zin die weergeeft dat het werk van Artsen zonder Grenzen daadwerkelijk gewaardeerd wordt.

2p □ 14. Op welke manier kun je volgens de tekst informatie krijgen over het werk van Artsen zonder Grenzen?

1p □ 15. Hoe kan men volgens de tekst Artsen zonder Grenzen steunen?

Vragen bij tekst 4
VERANTWOORD VERWENNEN

- 1p ■ 16. Hoe leidt de auteur de tekst in?
De auteur leidt de tekst in door ...
A een standpunt te citeren.
B opvallende uitspraken over het onderwerp te doen.
C vooraf een samenvatting te geven.
D vooraf een verhaaltje over het onderwerp te vertellen.

- 1p ■ 17. Wat is het onderwerp van deze tekst?
A Eco-certificering
B Eco-resort
C Laag energieverbruik
D Recycling

- 1p ■ 18. Wat is het belangrijkste doel van dit artikel?
Informeren over ...
A geldbesparing door de energiezuinige bedrijfsvoering.
B het belang van recycling in een hotel.
C het gebruik van bewegingssensoren voor energie- en waterbesparing.
D het natuurbehoud door middel van een eco-resort.

Een schrijver kan in zijn tekst:

1. *feiten opsommen;*
2. *de mening van anderen geven;*
3. *zijn eigen mening geven.*

- 1p ■ 19. Waar maakt de schrijver van deze tekst gebruik van?
A 1 en 2
B 2 en 3
C 1 en 3
D 1, 2 en 3

- In alinea 2 lijkt er op het eerste gezicht sprake te zijn van een tegenstelling.
2p □ 20. Waarom is het toch geen tegenstelling? Gebruik maximaal 30 woorden.

In alinea 3 staat: "*Toen Biemans ... geen issue.*" (regel 21 – 22)

Wat is de reden dat het Bucuti resort wel een duurzaam hotel is geworden?

- 1p □ 21. Citeer de zin die antwoord geeft op deze vraag.

Hoe bespaart Biemans het waterverbruik in het resort volgens alinea 3?

1p ■ 22. Kies het beste antwoord.

- A Geen kraanwater voor de tuin, maar gebruikt water hergebruiken, lokale planten gebruiken en de kranen in het hotel voorzien van bewegingssensoren.
- B Geen kraanwater voor de tuin, maar water uit de keukens, de wasafdeling en de douches gebruiken en lokale planten planten die weinig water nodig hebben.
- C Wel kraanwater voor de tuin gebruiken en de kranen voorzien van bewegingssensoren om meer leidingwater te besparen.
- D Wel kraanwater voor de tuin gebruiken en de tuin inrichten met lokale planten die van nature weinig water nodig hebben.

1p □ 23. Wat gebruikt Biemans om het water op te warmen in het resort volgens alinea 3?

1p ■ 24. Wat is het verband tussen alinea 4 en 5?

- A Alinea 4 en 5 vormen samen een opsomming.
- B Alinea 5 geeft nadere uitleg bij wat er in alinea 4 staat.
- C Alinea 5 is een gevolg van alinea 4.
- D Alinea 5 vormt een tegenstelling met alinea 4.

De eerste zin van alinea 5 is de kernzin.

1p ■ 25. Wat is de functie van de andere zinnen uit alinea 5?

Deze zinnen ...

- A geven argumenten bij de kernzin.
- B noemen de oorzaken bij de kernzin.
- C zijn een gevolg bij de kernzin.
- D zijn voorbeelden bij de kernzin.

In alinea 5 staat: "*Bij de ... verpakkingsmateriaal overblijft.*" (regel 40 – 42)

2p □ 26. Op welke manier doet Biemans de inkopen, zodat er zo weinig mogelijk verpakkingsmateriaal overblijft?

In alinea 6 en 7 lees je dat de gasten Bob en Lori Evans uit Boston onder de indruk zijn van het eco-resort.

- 2p □ 27.
- a. Citeer uit alinea 6 de zin waaruit blijkt dat Lori Evans onder de indruk is van het eco-resort.
 - b. Citeer uit alinea 7 de zin waaruit blijkt dat Bob Evans ook onder de indruk is van het eco-resort.

Biemans heeft volgens alinea 7 een aantal handelingen en voorzieningen getroffen om het resort natuurvriendelijk te maken.

1p ■ 28. Hoeveel?

- A 3
- B 4
- C 5
- D 6

De tekst kan verdeeld worden in verschillende delen met een kopje.

Deel I	<i>alinea 1 en 2</i>	<i>Inleiding</i>
Deel II	<i>alinea 3, 4 en 5</i>	<i>Re-use, reduce en recycle</i>
Deel III	<i>alinea 6, 7 en 8</i>	
Deel IV	<i>alinea 9</i>	<i>Eco-certificering</i>

1p ■ 29. Welk kopje past het beste bij deel III alinea 6, 7 en 8?

Kies uit:

- A Duurzaamheid
- B Energieverbruik
- C Natuurbehoud
- D Sociale omgeving

1p ■ 30. In alinea 8 staat: "*Duurzaamheid heeft volgens Biemans nog meer aspecten ...*"
Wat is voor Biemans het belangrijkste aspect?

Kies het beste antwoord.

- A Energiebezuiniging
- B Hergebruik materialen
- C Het beschermen van de leefomgeving
- D Het kopen van lokale producten

Lees alinea 9.

1p □ 31. Het 'groene' resort heeft in de loop van de jaren een flinke erelijst opgebouwd.
Wat moet je als resort blijven doen om je status als eco-resort niet te verliezen?

In alinea 9 trekt Biemans een conclusie.

1p □ 32. Citeer de zin waarin die conclusie staat.

De titel luidt *Verantwoord verwennen*.

1p □ 33. In welke alinea komen beide aspecten verantwoord en verwennen naar voren?

Vragen bij tekst 5

OPGROEIEN IN HET BUITENLAND: WIE BEN IK, WAAR IS THUIS?

Vaak wordt een afbeelding gebruikt om de tekst te verduidelijken.

- 1p ■ 34. Wat is de functie van de afbeelding bij deze tekst volgens ervaringsdeskundige Lewis?
Kies het beste antwoord!
De lezer erop wijzen dat ...
- A er in een land verschillende culturen leven.
 - B het goed is om op jonge leeftijd met verschillende culturen in aanraking te komen.
 - C met verschillende culturen moeten leven, verwarrend is voor jonge kinderen.
 - D opgroeien in het buitenland goed is.

- 1p ■ 35. Wat voor tekstsoort is de tekst "*Opgroeien in het buitenland:...*"?
- A Folder
 - B Interview
 - C Verhaal
 - D Verslag

- 1p ■ 36. Wat is de functie van de eerste alinea?
De auteur ...
- A geeft een samenvatting van de rest van de tekst.
 - B geeft voorbeelden bij de rest van de tekst.
 - C noemt de aanleiding voor het schrijven van de tekst.
 - D zet een belangrijke conclusie voorop.

- 1p ■ 37. Wat is het verband tussen alinea 3 en 4?
- A Alinea 3 en 4 vormen een opsomming.
 - B Alinea 3 en 4 vormen een tegenstelling.
 - C Alinea 4 geeft een verklaring bij alinea 3.
 - D Alinea 4 is een gevolg van alinea 3.

Ouders kunnen kinderen helpen om hun eigen identiteit te vormen door ze te vertellen hoe ze in het leven staan.

- 2p □ 38. Schrijf nog twee andere manieren op waarop ouders hun kinderen kunnen helpen. Gebruik maximaal 15 woorden per manier in je antwoord. Raadpleeg alinea 5.

- 1p ■ 39. Welk doel heeft alinea 6 vooral?
- A Een nadere uitleg geven.
 - B Een samenvatting geven.
 - C Een toekomstverwachting geven.
 - D Een voorbeeld geven.

- Lees alinea 6.
- 2p □ 40. Noem twee redenen waarom het goed is volgens alinea 6 om al vroeg met verschillende culturen in aanraking te komen.

- Lees alinea 6 regel 26 t/m 28 "*kinderen die ... nodig heeft*".
- 1p ■ 41. Wat wordt bedoeld met toekomstige bruggenbouwers?
Mensen die ...
- A betere wegen en bruggen gaan aanleggen in andere landen.
 - B gereisd hebben en verschillende talen spreken.
 - C met verschillende culturen in aanraking zijn gekomen.
 - D verschillende culturen met elkaar kunnen verbinden.

- 1p ■ 42. De auteur geeft in alinea 10 ...
- A alleen feiten.
 - B alleen meningen.
 - C feiten en meningen.
 - D noch feiten noch meningen.

- De kadertekst '*Een praktijkvoorbeeld*' ondersteunt wat in de hoofdtekst '*Opgroeien in het buitenland:...*' wordt gezegd.
- 1p □ 43. Naar welke alinea verwijst de kadertekst vooral?

ARUBA

EXAMEN MAVO

2013

Tijdvak 1
Woensdag 15 mei

07.30 – 10.00

NEDERLANDS LEESVAARDIGHEID

Correctievoorschrift

Correctievoorschrift Leesvaardigheid 2013 – tijdvak 1

Meerkeuzevragen leveren 1 punt per vraag op, totaal **24** punten.

1.	C	12.	B	24.	A	35.	B
2.	E	16.	D	25.	B	36.	C
3.	D	17.	B	28.	B	37.	B
8.	A	18.	D	29.	A	39.	C
10.	D	19.	A	30.	C	41.	D
11.	D	22.	A	34.	B	42.	B

- Uitleg bij vraag 13:
1. hulp – oorlog/conflict
 2. strijd voor betaalbare medicijnen
 3. pleitbezorger voor mensen in nood

- Uitleg bij vraag 28:
1. sensoren airconditioning
 2. dubbelglas met een speciale zonwerende laag
 3. constructies recycled materiaal (beton/hout/meubles)
 4. selectie apparaten laag energieverbruik

Open vragen, totaal **25** punten.

- 1p* □ 4. Wat is de oorspronkelijke bron van deze tekst?
Productschap Pluimvee en Eieren 1
- 1p* □ 5. De Koninklijke Nederlandse Munt in Utrecht heeft een herdenkingsmunt voor Aruba geslagen.
Wat is het bijzondere aan deze munt?
Er is extra informatie opgeslagen die via de smartphone is te lezen. 1
- 1p* □ 6. Waarom heeft de Centrale Bank van Aruba de herdenkingsmunt laten slaan?
De shoco is dit jaar uitgeroepen tot nationaal symbool van Aruba. 1
- 1p* □ 7. Hoe kun je de informatie krijgen die op de herdenkingsmunt staat?
Je moet de munt scannen met een speciale app. 1
- 1p* □ 9. Hoeveel van deze bijzondere munten worden er in totaal geslagen?
2500 1

- 1p □ 13. Citeer de zin die weergeeft dat het werk van Artsen zonder Grenzen daadwerkelijk gewaardeerd wordt.
“Artsen zonder Grenzen (AzG) is onderscheiden met de Nobelprijs voor de Vrede.” (regel 15) 1
- 2p □ 14. Op welke manier kun je volgens de tekst informatie krijgen over het werk van Artsen zonder Grenzen?
1. www.artsenzondergrenzen.nl (1)
2. Facebook (1) 2
- 1p □ 15. Hoe kan men volgens de tekst Artsen zonder Grenzen steunen?
Door geld te storten op bankrekeningnummer: 8070565749
Of: Door geld te storten op de bankrekening
(van Artsen zonder Grenzen). 1
- 2p □ 20. In alinea 2 lijkt er op het eerste gezicht sprake te zijn van een tegenstelling.
 Waarom is het toch geen tegenstelling? Gebruik maximaal 30 woorden.
De wegwerpbekertjes en in dozen verpakte picknicklunches zijn gemaakt van natuurlijk materiaal dat makkelijk afbreekt in het milieu.
Of: Zelfs als er een bekertje de zee in waait, is dat geen probleem.
Wanneer een vis of een schildpad er een hap van neemt, wordt het gewoon verteerd. 2
- 1p □ 21. In alinea 3 staat: “Toen Biemans ... geen issue.” (regel 21 – 22)
 Wat is de reden dat het Bucuti resort wel een duurzaam hotel is geworden
 Citeer de zin die antwoord geeft op deze vraag.
“Als natuurvriend heeft hij vanaf het begin het ecologische aspect meegenomen in zijn bedrijfsvoering.” (regel 23 – 24) 1
- 1p □ 23. Wat gebruikt Biemans om het water op te warmen in het resort volgens alinea 3?
Zonnepanelen 1
- 2p □ 26. In alinea 5 staat: “Bij de ... verpakkingsmateriaal overblijft.” (regel 40 – 42)
 Op welke manier doet Biemans de inkopen, zodat er zo weinig mogelijk verpakkingsmateriaal overblijft?
1. In bulk kopen (1)
2. In recyclebare verpakkingen kopen (1) 2
- 2p □ 27. In alinea 6 en 7 lees je dat de gasten Bob en Lori Evans uit Boston onder de indruk zijn van het eco-resort.
 a. Citeer uit alinea 6 de zin waaruit blijkt dat Lori Evans onder de indruk is van het eco-resort.
“Lori had niet verwacht dat zoveel luxe mogelijk was zonder het milieu al te zeer te belasten.” (regel 47 – 48) (1)
 b. Citeer uit alinea 7 de zin waaruit blijkt dat Bob Evans ook onder de indruk is van het eco-resort.
“Hier kun je gewoon je balkon oplopen en dan past de airco zich vanzelf aan.” (regel 55 – 56) (1) 2

- Lees alinea 9.
Het 'groene' resort heeft in de loop van de jaren een flinke erelijst opgebouwd.
Wat moet je als resort blijven doen om je status als eco-resort niet te verliezen?
(Blijven) vernieuwen. 1
- 1p □ 31.
- In alinea 9 trekt Biemans een conclusie.
Citeer de zin waarin die conclusie staat.
"Het is dus een serieuze zaak om een eco-resort te runnen."
(regel 79 – 80) 1
- 1p □ 32.
- De titel luidt *Verantwoord verwennen*.
In welke alinea komen beide aspecten verantwoord en verwennen naar voren?
Alinea 6 (r. 47 – 48) 1
- 1p □ 33.
- Ouders kunnen kinderen helpen om hun eigen identiteit te vormen door ze te vertellen hoe ze in het leven staan.
Schrijf nog twee andere manieren op waarop ouders hun kinderen kunnen helpen.
Gebruik maximaal 15 woorden per manier in je antwoord. Raadpleeg alinea 5.
- 2p □ 38.
1. **De ouders moeten de kinderen op een goede manier afscheid laten nemen van hun vertrouwde omgeving.** (1)
 2. **Ze moeten als rolmodel fungeren door zich de gebruiken van de nieuwe cultuur eigen te maken.** (1) 2
- Lees alinea 6.
Noem twee redenen waarom het goed is volgens alinea 6 om al vroeg met verschillende culturen in aanraking te komen.
- 2p □ 40.
1. **Het spreken van meerdere talen.** (1)
 2. **Open houding naar andere culturen toe.** (1) 2
- De kadertekst 'Een praktijkvoorbeeld' ondersteunt wat in de hoofdtekst 'Opgroeien in het buitenland:...' wordt gezegd.
Naar welke alinea verwijst de kadertekst vooral?
Alinea 4 1
- 1p □ 43.

Totaal: 49 punten
Na verwerking van de resultaten wordt de cesuur vastgesteld.